

De Nieuwe Kolk in Assen

| FOTO: © HARRY COCK |

Na een halfjaartje proefdraaien is de Nieuwe Kolk in Assen eind september officieel geopend. Robert Baaij ging kijken en sprak met theateradviseur en technici. | DOOR: ROBERT BAAIJ |

Assen heeft zichzelf opgeworpen als groeistad en dat lukt aardig. Daar waar in de rest van Noord-Nederland de bevolking gestaag afneemt, is Assen de laatste twintig jaar van 50.000 naar 68.000 inwoners gegroeid en de prognose is dat er in 2030 rond de 80.000 mensen wonen. Het nieuwe *Cultureel Kwartier* lijkt op die prognose vooruit te lopen. Op de plek waar vroeger het oude theater stond, is een ruim opgezet complex gebouwd dat plaats biedt aan zo'n beetje alle stedelijke culturele voorzieningen: een theater, een bioscoop, een kunstencentrum en een bibliotheek. Zij hebben een gemeenschappelijke ingang aan een bescheiden plein dat via de entree naadloos overgaat in een binnenplein, dat trefzeker het *Cultuurportaal* is genoemd. Het is er licht en ruim en de toegang tot theater, bioscoop en andere voorzieningen komt drempelloos en uitnodigend over. Omdat de gebruikers pas een paar maanden op hun nieuwe locatie actief zijn, moet een onderlinge kruisbestuiving nog op gang komen, maar aan het gebouw zelf zal dat niet liggen.

Design & Build

Voor de nieuwbouw van het Cultureel Kwartier heeft de gemeente Assen gekozen voor het principe Design & Build: men schrijft een Programma van Eisen (PvE), stelt het budget vast en zoekt dan meteen een aannemer. Er moet natuurlijk wel een

ontwerp zijn, dus neemt de aannemer zelf een architectenbureau in de hand. Anders dan gebruikelijk, zijn ontwerp en bouw dus bij één partij ondergebracht. De opdrachtgever heeft maar met één partij te maken, die op het eind de sleutels van het complete gebouw aan de opdrachtgever overhandigt. De Nieuwe Kolk is volgens dit principe gebouwd, behalve dat de theater- en bioscooptechniek hier buiten zijn gehouden.

Deze zijn later als 'inbouwpakket' apart aanbesteed. BAM Utiliteitsbouw won de aanbesteding samen met de architectenbureaus de Zwarte Hond uit Groningen en Greiner van Goor Huijten Architecten uit Amsterdam. Het Voorlopig Ontwerp van het complex is door de twee architectenbureaus samen gemaakt, daarna zijn de taken verdeeld en werd Greiner Van Goor Huijten de hoofdarchitect van het theater. PB Theateradviseurs was in dienst van de gemeente om het PvE voor het theater en de bioscoop op te stellen, het ontwerp van de inschrijvers te beoordelen, en 'richtinggevende adviezen' te geven tijdens de uitvoering, zoals Joost Wtenweerde het omschrijft. De theater- en bioscooptechniek is door PB Theateradviseurs gedaan van PvE en ontwerp tot en met aanbesteding en directievoering over dit gedeelte.

Voldongen feiten

Omdat de aannemer zelf verantwoordelijk is voor het ontwerp, kan er al gebouwd gaan worden voordat het ontwerp helemaal af is. De grote lijnen en de constructie liggen vast, maar pas tijdens de bouw komt de definitieve indeling tot stand. Daarmee wordt de doorlooptijd van een project een stuk korter. Correcties en bijstellingen in het ontwerp moeten

'Het toneel is bijna drie keer zo breed als de bouwkundige opening'

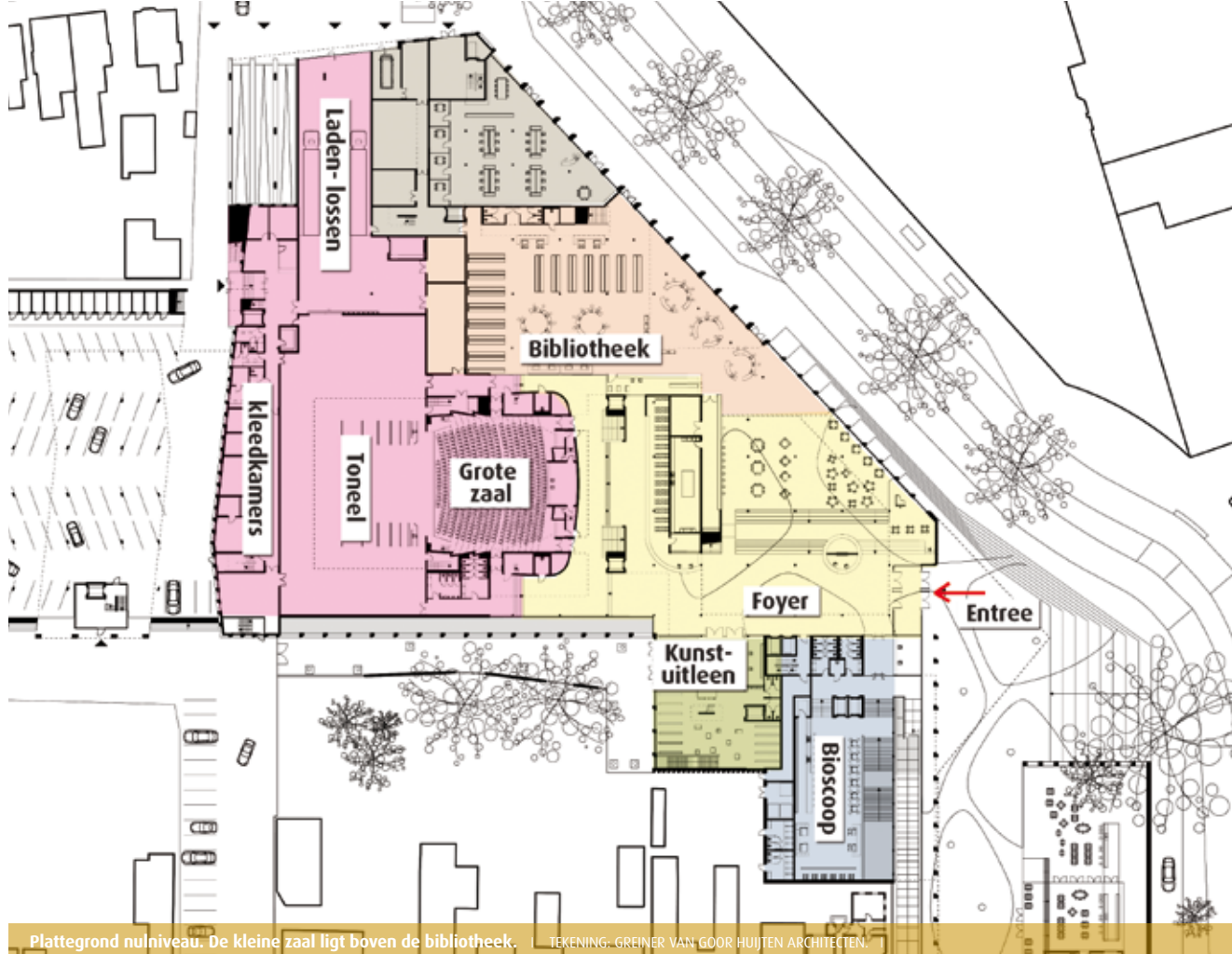
snel worden opgelost, anders stopt de bouw. Dat bevordert de besluitvaardigheid en wordt vaak genoemd als voordeel van Design & Build. Maar Bob Volbeda, scheidend Hoofd Technische Dienst, en Joost Wtenweerde constateren beiden dat zij door die tijdsdruk soms ook voor voldongen feiten kwamen te staan. Een voorbeeld is de goederenlift naar de kleine zaal. Die zaal ligt op de eerste verdieping en om de goederen daar te krijgen was in de laad- en losgarage een grote goederenlift gepland. De interpretatie van wat 'een goederenlift' precies inhoudt, bleek op zeker moment te verschillen, maar voordat een echte discussie kon ontstaan moest er een beslissing worden genomen. Eénzijdig werd bepaald dat er een goederenheffer kwam en daar mogen geen mensen in mee. Dat is jammer: je zet je spullen in de lift, maar moet zelf met de trap. En... de leverancier heeft wijselijk een bewegingsmelder ingebouwd.

Laden en lossen

De laad- en losgarage sluit rechtsachter aan op het toneel van de grote zaal en is ruim opgezet. Er zijn drie docks met elk een leveller. Twee docks zijn voor de grote zaal, de derde naast de goederenheffer is in principe voor de kleine zaal. Levellers kunnen normaal gesproken niet laag genoeg zakken om aan te sluiten op de vloer van een busje. Hier is dat heel praktisch opgelost. Direct vóór de leveller is in de vloer van de garage een goederenhef- ▶

De kleine zaal op de eerste verdieping heeft een balkon én zijbalkons. | FOTO: © GERÁRD VAN BEEK |

Plattegrond nulniveau. De kleine zaal ligt boven de bibliotheek. | TEKENING: GREINER VAN GOOR HUIJTEN ARCHITECTEN.

fer aangebracht met een eigen uitvalklep. Die zet je op hoogte tegen het busje aan en met behulp van deze heffer en de leveller krijg je in twee etappes je spullen op het perron. Handig.

Grote zaal

Het toneel van de grote zaal is bijna drie keer zo breed als de bouwkundige opening, die 16 m breed en 9 m hoog is. De zijtonelen zijn daarmee ruim bemeten en dat mag ook wel, want hier wordt de orkestkamer geparkeerd. De orkestkamer is van fabrikant Wenger en bestaat uit grote torens die een dichte wand rondom het speelveld vormen. De houten reflectiewanden zijn in dit geval door leverancier HOAC voorzien van extra diffusiepanelen. Het 'plafond' van de kamer bestaat uit grote gebogen platen, die normaal achterop in twee speciale trekken hangen. Vanuit die trekken worden ze op grote karren neergelaten, op hun plaats gereden en vervolgens met ingebouwd licht en al met gewone decortrekken opgehesen. Bij mijn bezoek lagen de plafondplaten alvast op hun karren en het zou mij niet verbazen als dat permanent is. Die karren moet je tenslotte ook ergens laten, dus waarom niet met plafondplaat en al. De

torens zijn ruim 9 meter hoog en de leverancier heeft er een klein hoovercraftje bij gedaan om ze te verplaatsen. Helaas kom je eerst de vloerluiken tegen, dus dat werkt niet optimaal - er moet toch een grote pompwagen aan te pas komen. Al met al kost het volgens Teamleider Techniek Paul Pol bijna 20 manuur om de orkestkamer te bouwen. Als hij eenmaal staat, waan je je echt in een concertzaal. Zaal en toneel sluiten naadloos op elkaar aan en vormen een visuele eenheid. De zaalakoestiek kan verder worden aangepast met de 190 speakers van het SIAP-systeem.

Manco's

Hoe mooi het er ook uitziet, het gaat er natuurlijk om dat deze kapitale investering de akoestiek ten goede komt. Die missie lijkt geslaagd, want na de eerste concerten gaf het Noord Nederlands Orkest te kennen dit de mooist klinkende zaal van het noorden te vinden en ook het publiek roemde de akoestiek, aldus Bob Volbeda. Bij andere muziekproducties zijn er nog wel wat problemen. In tegenstelling tot het PvE dat van één balkon uitging, heeft de zaal twee balkons gekregen. Het maakt de zaal intiem, maar door de vormgeving en vooral door de keuze

voor hout als afwerking, bleken er plaatselijk ongewenste reflecties op te treden. Hiervoor is een oplossing gevonden die de BAM zal implementeren, zodat dit probleem op termijn van de baan is. Het toneel zelf is verder functioneel ingericht met alles erop en eraan wat je in een modern toneelhuis verwacht. Alles zit op logische plekken, er zijn voldoende aansluitingen in alle soorten en maten en alles is goed toegankelijk. De spots in de mantaus stel je met een liftje, een prettig werkende oplossing die helaas in veel andere theaters sneuvelt wegens geldgebrek. Bij elkaar lijkt het mij een prima werkplek zonder storende manco's. Nou goed, ééntje dan. In afwijking van het PvE gaan multikabels niet via kabelgoten naar de regieplaats in de zaal, maar via een ruime pijp links en rechts onder de zaalvloer door. Tot wanhoop van Joost Wtenwerde kwam de BAM steeds maar weer met alternatieven in plaats van één simpele doorgaande buis van toneel naar regie. Die doorgaande buis is er tot zijn frustratie niet gekomen.

Theater en bioscoop

De oude schouwburg kende al een bioscoopfunctie die een noodzakelijke

bijdrage aan de exploitatie leverde. In de Nieuwe Kolk vallen bioscoop en theater ook onder één noemer, maar ze opereren nu zelfstandig. Bob Volbeda: 'In de oude situatie waren de toneeltechnici betrokken bij het film draaien omdat voor bios en theater dezelfde zalen werden gebruikt. Dit is nu niet meer het geval. Bioscoop en theater hebben nu eigen zalen met eigen onafhankelijke planning. Bovendien zijn we van 35 mm naar volledig digitaal gegaan. Daarom is er besloten ook technisch de voorstellingen weer te scheiden.' Omdat de filmzalen ook geschikt zijn voor congressen zou het kunnen dat schouwburg en bioscoop op dat gebied naar elkaar toe groeien. Of zij ook gaan samenwerken in het onderhoud is nog niet zeker. Men gaat een stichting in het leven roepen waar alle gebruikers in zitten, die het onderhoud van het hele complex gaat uitvoeren. Tot die tijd heeft de (enige!) huismeester er zijn handen vol

aan en steekt de technische dienst af en toe een handje toe.

Kleine zaal

Geluidstechnicus Roelof Oosterga vindt de kleine zaal het best geslaagd en de inrichting oogt inderdaad fraai, praktisch en compleet. Achterin is een balkon met drie rijen stoelen. De tribune met de overige negen rijen kan hieronder verdwijnen. Links en rechts van die tribune loopt een gang die toegang biedt tot de zaal en op de plafonds daarboven zijn twee zijbalkons gecreëerd. Dit is dus een kleine zaal met balkon én zijbalkons, een mooi ontwerp dat de gebruiksmogelijkheden vergroot. Akoestisch is de zaal geschikt voor zowel spraak als versterkte voorstellingen, ook popmuziek. Een 'droge' akoestiek dus. Langs de wanden op de zijbruggen hangen akoestisch dempende gordijnen. Als die in een kast worden geborgen ontstaat een wat langere nagalmtijd. De wanden

van het toneel zijn bekleed met diffusiepanelen en als je de rest van de afstopping wegschuift, is de zaal ook geschikt voor klassieke muziek. De zes trekken boven het speelvlak bieden een extra mogelijkheid die door de technici zelf is bedacht. Ze bestaan uit de bekende steek-as lieren, maar begin en einde van de hele trek rusten op horizontale tandheugels. Met behulp van twee elektromotortjes kan de trek daardoor vrij boven het speelvlak bewegen. Een vondst die navolging verdient: er zijn minder trekken nodig en je kan ze precies op de plaats krijgen waar je ze nodig hebt. ◀

www.dnk.nl

www.ggharchitecten.nl

Met dank aan: Bob Volbeda (scheidend Hoofd Technische Dienst), Paul Pol (Teamleider Techniek), Roelof Oosterga (geluidstechnicus) en Joost Wtenweerde (projectleider PB Theateradviseurs)

De Nieuwe Kolk Assen

Opdrachtgever	Gemeente Assen
Bouwkundig aannemer	BAM Utiliteitsbouw Regio Noord
Ontwerp	Greiner Van Goor Huijten Architecten / De Zwarte Hond
Constructie	Ingenieursbureau Wassenaar
Akoestiek	Peutz in opdracht van BAM
E- en W-installaties	BAM Techniek
Theater- en bioscooptechniek	PB Theateradviseurs
Adviseur akoestiek en bouwfysica	SCENA akoestisch adviseurs
Toneeltechnische installaties	Stakebrand TWS
Vaste bruggen	DTS ²
Hergebruik decortrekken kleine zaal	DTS ²
Orkestkamer	HOAC / Wenger
Theaterstoffering	ShowTex
Licht	Controllux (ADB, Niethermer)
Geluid	TM Audio (Martin Audio, Powersoft, Allen&Heath)
Elektronisch akoestisch systeem	SIAP Acoustic Systems
Projectietechniek bioscoopzalen	FTT Filmtronics (Barco 3D digitaal, Doremi Cinema Server)
Stoelen grote zaal en bioscoop	Fibrocit
Stoelen kleine zaal	Jezet Seating

Grote zaal

Stoelen	840
Bouwkundige opening	16 x 9 meter
Breedte toneelopening	12 - 16 meter
Toneeloppervlak totaal	46 x 21 meter
Koperen Kees - rand toneel	2,75 meter
2 zaalbruggen, portaalbrug, 2 zijbruggen, achterbrug	
2 zaaltrekken, sluiertrek, 60 decortrekken, 2 zijtrekken,	
2 zwaarlast-trekken, 2-delige beweegbare zaalregieplaats	
2-delige beweegbare orkestbak, 10 verrijdbare kettingtakels	
3 x 2 verrijdbare prosceniumtakels	

Kleine zaal

Stoelen	230
Speelvlak	13 x 10 meter
Toneeloppervlak totaal	16 x 10 meter
Vloeroppervlak totaal	21,5 x 16 meter
Vrije hoogte	7 meter tot onderkant bruggen
2 zijbruggen en 5 lichtbruggen	
6 verplaatsbare decortrekken	

Overige

Bioscoop	5 zalen met in totaal 770 stoelen
Laad- en losgarage	15 x 13 meter, 3 docks met levellers, schaarheffer